

Nyereséggel zárt az ÁFÉSZ

Az ÁFÉSZ és a Szarvas COOP Rt egyaránt nyereséggel zárta a 2002. évet – tudtuk meg a Szarvas és Vidéke Általános Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezet május 16-án megtartott küldöttgyűlésén. A rendezvénynek – az előző évekhez hasonlóan – most is az Árpád Szálló díszterme adott otthont.

A megjelent küldötteket először Bódi Jánosné, az ÁFÉSZ elnöke (s egyben a Coop Rt vezérigazgatója) köszöntötte, aki beszámolt a szövetkezet 2002. évi eredményeiről és vázolta az idei üzletpolitikai célkitűzéseket. Elmondta, hogy az ÁFÉSZ nyeresége tavaly a tervezettnél megfelelően alakult, 4,6 millió forintot mutatott mérleggel zártak. Az egy évvel korábbi küldöttgyűlés döntése alapján megtörtént az alapreszjegyek 1.000 ftra történő kisegítése, a tagok nagy része élt ezzel a lehetőséggel. Akik viszont nem egészítették ki alapreszjegyüket, azok nem lehetnek tovább a szövetkezet tagjai. Lépések történtek az ÁFÉSZ tulajdonát képező Árpád Szálló értékesítése ügyében is, itt azonban fontos szempont, hogy csak olyan vevők adják majd el, aki gyógyszerelőként kívánja üzemeltetni. Két cégnek fel is ajánlották már az ingatlan, válaszonban még nem érkezett. A Szarvas COOP Rt (melynek többségi tulajdonosa az ÁFÉSZ) tavalyi eredményeiről szólva Bódi Jánosné elmondta, hogy nyereségük 9,6 millió forint volt, amit 1,9 milliárdos árbevétel mellett értek el. Beruházásokra 150 millió forintot fordítottak.

Ebből két ingatlan vásároltak Szarvason a TITÁSZ épületét illetve Orosházán ABC áruházat. Több üzletben jelentős felújításokat, korszerűsítéseket végeztek. Számtalvan megnőtt az üzletekben forgalmazott Coop-márkatermékek jelentősége. Ma már mintegy 300-féle ilyen terméket árúsítanak, melyek az összforgalom körülbelül 25%-ot képviselnek. Történelmi a 2001-ben bevezetett törzsvásárlói kártya sikere is, a kártyatulajdonosok száma mára elérte a hatvezret. Két és fél nappal gyorsult a készletek forgási ideje, s nyolc százalékkal (74 ezer forint) emelkedett a dolgozók átlagbére. Az idei tervekről szólva Bódi Jánosné elmondta, hogy 2003-ban nem számítanak különösebb változásra a gazdasági környezetben, s a vásárlóerőben sem. Éppen ezért erre az évre tíz százalékos alatti árbevétel-növekedést és 7 millió forintot nyereséget irányoztak elő. A tervezett beruházások között több üzlethelyiség felújítása, korszerűsítése szerepel (felújítják például a szarvasi bütörbölt is). Fontos célként említette még a Coop Rt vezérigazgatója az átlagkeresetek további növelését és a készletgazdálkodás javítását is. **L.J.**

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

Szarvas Város Önkormányzatának Ifjúsági és Sportbizottsága pályázatot hirdet a 2003. II. félévi, illetve 2003/2004-es bajnoki évi sporttámogatás felosztására a városban működő sportszervezetek részére.

Pályázati feltételek:

- Önkormányzati támogatásban az a sportszervezet részesülhet:
  - amely elszámolt az előző évben kapott támogatással,
  - nincs köztartozása, illetve köztartozását folyamatosan az előre meghatározott törlesztő részlettel teljesíti, ezt a ténnyt az Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal, valamint az Országos Egészségbiztosítási Pénztár területileg illetékes megyei szervezete által hatvan nappal nem régebben kiállított közokirattal igazolja.
  - Cégbírósnál bejegyzett szervezet.
- Támogatás kizárólag a szervezet saját forrásának, költségvetésének ismeretében nyújtható.
- Az önkormányzati támogatás forrása lehet a sportszervezet edzőtovábbképzés és edző-sportvezető utánpótlás költségeinek fedezetére is.
- Erre a célra készült, pontosan kitöltött adatlap (igényelhető: Polgármesteri Hivatal, Intézményfelügyeleti Osztály), mely tartalmazza az előző évi szakmai és pénzügyi rövid beszámolót (elért eredmények, sportolók száma, előző évi költségvetés, országos pályázatokon részvétel, 2003-as évi költségvetési tervezet stb.). Kötelező mellékelteként csatolni kell a cégbírósnál bejegyzés 30 nappal nem régebbi másolatát (amennyiben előző évben azt nem adta be), valamint APEH és TB igazolást, hogy a szervezetnek nincsen fennálló köztartozása.
- Támogatható költségek köre: útiköltség, játékvezetői díj, nevezési díj, sportszer és felszerelések vásárlására fordítható kiadások. Kiemelt sportágakban (női kosárlabda, kajak-kenu, labdarúgás, női kézilabda és férfi kézilabda) a szakosztályok edzői bért is elszámolhatnak. Ugyancsak a kiemelt sportágakban elkülöníthető legyen az utánpótlás-nevelésre, utánpótlás edzői díjazásra elszámolt költség.
- A pályázaton nyert pályázó havi bontásban kapja a támogatását, és a felvett összeggel 60 napon belül köteles elszámolni, ellenkező esetben nem kaphatja a következő havi támogatását.

A pályázat benyújtásának határideje: 2003. május 31.
A beküldés helye: Polgármesteri Hivatal, Intézményfelügyeleti Osztálya, Szirony Pál sportlétesítmény vezető, 5540 Szarvas, Szabadság u. 25-27.

A támogatás mértékéről Szarvas Város Önkormányzatának Ifjúsági és Sportbizottsága dönt, átruházott hatáskörben.

Szarvas Város Önkormányzatának Ifjúsági és Sportbizottsága

dr. Molitorisz Pál

Képviselő-portrék a szarvasi választókerületből

Borgulya Pál (1872-1960) II. rész

A magyar országgyűlés 1918. október 16-23. között megtartott – drámai eseményekben bővelkedő – utolsó ülészakával a magyar alkotmányosság, de a magyar történelemnek is egy jelentős fejezete zárult le. A háborús vereség megpecsételte a Monarchia, és vele együtt a történelmi Magyarország sorsát, a ki-egyezéssel létrehozott félévszázados építmény összeomlott. A veszélt háborút követő zürzavaros hónapokban hivatottak, és nem hivatottak, olykor dilettáns politikusok siettek "megmenteni a hazát". Az Osztrózsás forradalmat a vörös szegfűvel jelképezett Tanácsköztársaság követte, s bukása után 1919. november 16-án egy ködös, esős, zimankós napon darutollas, Bocskai-sapkás nemzeti hadserege élén Horthy loagolt be a fővárosi Gellért térrre, s a letűnt forradalmak központja, Budapest némán hevert lábai előtt. Az inga szélső kilengése után szélsőképpen egy másik szélsőségnek kellett következni: a forradalmi Magyarország szinte átmenet nélkül keresztény-nemzeti Magyarországgá vált.

A béke – melyet általában galambbal szoktak jelképezni – keselyűként csapott le Magyarországra, s kegyetlenül levonta a harctéri vereség és az azt követő belső összeomlás következményeit. Az ország megmaradt területén a román megszállók kivonulása után a megcsönkített, megalázott ország ocsúdni kezdett, s 1920-ban kerülhetett sor az első nemzetgyűlési képviselőválasztásra. (Mivel a régi főrendi ház nem működött, a legfelsőbb képviselői szervet nem országgyűlésnek, hanem nemzetgyűlésnek nevezték.) E választáson emelkedett képviselői tisztségbe Borgulya Pál – máig egyetlen paraszt-képviselője a szarvasi választókerületnek. A korszak bonyolult politikai viszonyainak teljes körű felvázolására nem vállalkozhatunk, csak a legszükségesebb mértékben teszünk utalásokat e téren.

Előzmények: dr. Molitorisz Pál Képviselő-portrék a szarvasi választókerületből: Borgulya Pál (1872-1960) I. RÉSZ: I. Száladja, iskolái; II. A gazda és a helyi politikus (Szarvas és Vidéke Hetilap 20. szám)

III. A képviselő- választási küzdelmekben

1. Az első nemzetgyűlési választás

1919 késő osztre kialakultak a politikai erőket tömörítő pártke-retek. A kormányt és a keresztény-nemzeti erőket az újonnan alakult gyűjtőpárt, a Keresztény Nemzeti Egyesülés Pártja (KNEP) képviselte, de megnőtt a Nagyatádi Szabó István vezette, s a birtokos parasztságra és a kispolgárságra épülő Független Kisgazda és Földmíves Párt befolyása is. A liberális ellenzék szervezeteileg szét-forgácsolt volt, a Szociáldemokrata Párt pedig – a kormányban első-sorban a kommunista és a szociáldemokrata munkásokat is érintő internálási rendelete miatt – kilépett a kormányból, s bejelentette, hogy nem vesz részt a választáson.

Az Antant Budapestre küldött különmegbízottja, Sir George Russel Clerk angol diplomata a Párizsi Béketanács nevében a kormány elismerését többek között demokratikus, általános választó-jog alapján megtartásra kerülő választástól tette függővé. Így került sor 1920. január 25-26. napján a Fridrich-kormány választójogi rendelete alapján az eddig legszélesebb körű – 3 millió szavazót érintő – titkos, egyenlő, közvetlen, kötelező, a nőkre is kiterjedő választásra. A különítményesek, az egyre szaporodó titkos és legális egyesületek jelentősen akadályozták a Huszár-kormány választási agitáció szabadságának biztosítására irányuló törekvéseit. A választás első-sorban a spontán erővel feltámadt parasztomagalomra épülő kisgazdák, illetőleg a KNEP sikerét hozta.

Míg 1910-ben – a világháború előtti utolsó választáson – a lakosság 6 %-ának volt választó-joga, 1920-ban a lakosság 39 %-a vehetett részt az I. nemzetgyűlési választáson. Ennek eredményeként az új nemzetgyűlés összetételében döntő változás történt, a nagybirtokosok és az arisztokraták száma csökkent, a parasztbirtokosok száma ugyanakkor egy százalékról 15 százalékra emelkedett.

A Tiszántúlon – így Szarvason is – csak a román csapatok kivonulása után 1920. június 12-14-én került sor a nemzetgyűlési választásokra. A szarvasi választókerületben Borgulya Pál, a Kisgazda Párt jelöltje nyert mandátumot, tovább növelve a kisgazda képviselők számát. E választásról kevés adattal rendelkezünk. Borgulya Pál 2863 szavazati többséggel, három ellenjelölttel szemben diadalmaszkodott. Egyik ellenfele a szintén kisgazda párti jelölt Schöner Ferenc volt, aki a választáson a legkevesebb szavazatot szerezte. A választás rendjére 15 csendőrfelügyelt.¹

2. A második nemzetgyűlési választás

A Kormányzó 1922. február 16-án berekesztette az első nemzetgyűlést, s május 28-ára kiírta a választásokat. Márciusban tették közzé a választójog szabályozásáról szóló kormányrendeletet, mely a lakosság 39 százalékáról 28 százalékra csökkentette a választók számát. Budapest és a törvényhatósági jogú városok kivételével visszaállította a nyílt szavazást. A választójog szűkítésével egyidejűleg gr. Bethlen István miniszterelnök a pártstruktúrát is átalakította, mind a KNEP-et, mind a Kisgazdapártot felbomlasztotta, részben összeolvastotta, s létrehozta az új kormánypártot oly

A történelem olyan, mint az élet.
Minél jobban változnak a dolgok,
annál inkább maradnak ugyanazok.

Hendrik Willem van Loon

módon, hogy Bethlen a kisgazdákkal folytatott harc helyett mintegy 20 konzervatív-liberális képviselőtársával együtt belépett a kisgazdapártba. A kibővült, s így kormánypártivá vált pártot – népszerű, rövid nevén az Egységes Pártot – gr. Bethlen miniszterelnök mintegy tíz éven át irányította. A párt elnöke ugyan Nagyatádi Szabó István maradt, azonban a párt tényleges irányítását „vezérként” Bethlen tartotta kézben.

Borgulya Pál nem vállalt elteltlen kompromisszumokat. 1922. január 20-án a Szarvasi Újság a következő szalagcímmel jelent meg: Borgulya Pál kilépett az Országos Kisgazdapártból. Bethlen István miniszterelnök a nemzetgyűlésben többségben lévő kisgazdák javaslatával szemben, melyek egyebek között az alkotmány reformjára vonatkoztak, pénzügyi javaslatok elfogadását tartotta fontosabbnak. 1922-ben az ország még mindig súlyos gazdasági helyzetben volt, nagy volt a munkanélküliség, a drágaság, a társadalom legnagyobb része súlyos nélkülözésnek volt kitéve. A földreform végrehajtása lassan haladt. A mezőgazdasági termékek szabad forgalmának hiánya gátolta a kisgazda-társadalom kereskedelemben való részvételét. Borgulya Pál – aki a kisgazda párt liberális-agrárdemokrata szárnyához tartozott, szemben az újkonzervatív-agrárius irányzattal – amikor látta, hogy a kisgazda párt eltávolodik az eredeti programjától, s a mezőgazdasági termelés „béklyóba verve sinylődik”, 1922. januárjában – mandátumát megtartva – kilépett a pártból. Kilépését a szarvasi pártértekezleten egyebek között azzal is indokolta, hogy a miniszterelnök figyelmeztetésére tájékoztatta a választókerületében a gazdákat, ne értékesítsék sertéseiket januárig, mert lehetővé válik a sertéskivétel, s emelkedni fognak az árak, ugyanakkor az exportlehetőség nem jött létre, áresés következett be, s a gazdákat súlyos kár érte.²

Borgulya Pál, felesége és unokái körében 1938 körül

A szarvasi pártkör kiállt Borgulya mellett, nem voltak hajlandók beolvadni az Egységes Pártba. 1922. április 12-én az elégedetlenkedő kisgazdák országos gyűlést tartottak, megalakították a 48-as Kisgazdapártot, s el kívánták szakadni Bethlen politikájától. Nagyatádi Szabó Istvánnal kapcsolatban megállapították, hogy érte, az ő programjáért harcolnak, ha kell, nélküle is.³ Borgulya Pál ezen ellenzéki párt jelöltje lett.

A választási harc kemény volt és elkeseredett. A régi kisgazda képviselőkből csak 39-en tudták megújítani mandátumukat, s közülük is csupán három volt tényleges kisgazda, ahogy abban az időben mondták: „csizmas”.

A Szarvasi Kisgazdák és Földművesek Pártköre 1922. február 26-án rendezett közgyűlésén tisztújítást tartott, s újra Borgulya Pál választották elnöküknek, s egyben felkérték, hogy vállalja el a képviselő-jelöltséget.⁴ Borgulya Pál szabadkozott, nem akarta vállalni a jelöltséget, de miután a szarvasi választókerület közösi kisgazda pártvezetői (Szarvas, Békésszentandrás, Öcsöd) értekezleteiken egyhangúan jelölték, végül vállalta: „Kötelességem, de áldozat is a képviselőség csizmas embernek, mint én, de a bizalom elől nem tudok kitérni, elfogadom a jelöltséget.”⁵

1922. március 25-én a „szarvasi intelligencia” köréből mintegy 40 fő, a volt Munkapárt soraiból az Árpád szálló különteremben ült össze, és Tomcsányi Pál igazságügy-minisztert jelölték az Egységes Párt részéről, majd 38 fő részvételével megalakították az Egységes Párt helyi szervezetét, melynek korelnöke Benka Gyula (1838-1923) ny. főgimnáziumi igazgató lett. Megindult a választási propaganda, a szentandrási választókat Csabacsüd-pusztá önálló településsé szervezésével kapcsolatban próbálták Borgulya Pál ellen hangolni. *(Folytatjuk)*

A szerző köszönetet mond adatközlőinek Borgulya Pál unokájának Lustyik Jánosnak, (született Szarvason 1924-ben), és menyének Borgulya Györgynének (született Szarvason 1906-ban), valamint Stafira Árpádnak (született 1976-ban), aki a tárggyal kapcsolatos szakdolgozatát rendelkezésünkre bocsátotta.

¹ Békés Megyei Levéltár, alispáni iratok, 653/1920.

² Szarvasi Újság, 1922. január 27.

³ Világ, 1922. április 12.

⁴ Szarvasi Újság, 1922. március 3.

⁵ Szarvasi Újság, 1922. március 24.